

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravištvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Nov problem proti draginji.

Še nikdar v zgodovini človeštva niso toliko pisali in govorili o vzrokih draginje in o problemih, ki bi draginjo omilili, kakor v sedanji svetovni vojni. Drug drugemu očitamo, da tega vprašanja sploh ne razumemo, da smo pristranski, da zagovarjamo le sebe in svoje sointerese.

Ali smo pri tem odkritosrčni ali ne, to je drugo vprašanje.

Problem draginje je v sedanjem družabnem redu res težavno vprašanje. V normalnih razmerah bi to vprašanje ne bilo tako težavno, ker gre le za interes kupca in prodajalca. Prodajalec skuša napraviti čim več dobička in kupec pa hoče imeti blago čim ceneje. Ti dve stranki sta si vedno v laseh kakor delavec in podjetnik. Sedanje razmere pa niso normalne in vsi naglašajo, da je splošni interes prvi, glavni, edini. Interesi, ki gredo čez te meje, pa niso utemeljeni »družabno«, so kvarni, so škodljivi skupnemu interesu, ki mu je glavni namen, kolikor gre za prebivalstvo, dobaviti ljudstvu potrebne življenske potrebščine, da se prehrani in preživi v sedanjih razmerah.

Ta problem je edini. Vsi drugi problemi, ki imajo namen obogatiti posameznike ali posamezne stanove, imajo tendenco izkoriščanja, če ne oduševanja.

Neki Š. je v »Slovincu« iznašel povsem nov draginjski problem.

Agrarni zastopniki, med katere spada tudi deželni odbor kranjski, so se zavzeli za odpravo maksimalnih cen in za svobodno trgovino. Očividno to načelo za sedaj še ne bo zmagalo, zaraditega pravi Š. v »Slovincu«, da treba urediti draginjsko vprašanje na tak način, da dobe pridelovalci pridelkov kljub sedanjim nared-

bam za svoje pridelke tiste cene, ki jih žele, in sicer zaraditega, da ne izgube veselja do dela. Država naj prevzame aprovizacijo, naj votira v nakup pridelkov nekaj milijard, prebivalstvo pa naj zadostno preskrbuje potem iz svojih zalog po primerno zmernih cenah.

To je novi problem, ki mu pravi Š. edino pametni problem.

Vesolja do dela naj se kmetu ne jemlje! Država naj dovoli kmetom nekaj milijard, če se ne dovoli svobodna kupčija! Seveda je to nov problem, ki ima namen agitacije, ki ima namen naložiti državi par milijard novih dolgov in obremeniti državo po vojni za desetletja. In kdo naj dobi te milijarde?

Recimo, da imamo v Avstriji 60 odstotkov kmetiškega prebivalstva. Od teh 60 odstotkov jih je nad 40 odstotkov, ki ne prodajajo ničesar, ali pa če prodajajo nekatere pridelke, pa druge kupujejo, tako, da ne bi imeli od dovoljenih milijard prav nobenega dobička, dobiček bi pa imelo kakih 10 odstotkov posestnikov, kar ni niti 5 odstotkov vsega prebivalstva.

Kako naj torej dobi velika večina kmetov in zlasti še kmetiških delavcev veselje do dela zaraditega, če je država zagnala nekaj veleposestnikom par milijard v bisago. Vrhutega so poskočile cene vsem pridelkom že itak za 100 in 200 odstotkov in še več. In veselja do dela še ni?

Kakšno veselje do dela pa naj imajo delavci, kmetiški in industrijalni, ki imajo vedno le majhne dohodke, a mnogo večje stroške za najpotrebnejše stvari?

Člankar Š. pravi, da je kmetiško delo naporno, ter svari, da se naj ne hujska proti kmetovalcu. Nekaj resnice je v tem. Resnica je namreč to, da je kmetiško delo naporno, a resnica je tudi, da kmet in podjetnik spravita svoje pridelke in dobiček

pridelkov, dočim mezdni delavec na kmetih in v industriji dobiva le svojo malo plačo, za katero si mora nabaviti življenske potrebščine.

Kmetiški delavec, kmet dela, pa ima dolg odpočitek, industrialni delavec pa mora delati v zaduhlih prostorih dan na dan, dokler ga ne zaloti končna usoda človeška.

Edini nasvet člankarja Š. je ta, ki je upoštevanja vreden, da naj namreč država oskrbuje aprovizacijo. To pa se deloma že vrši, zato smo mnenja, da ima člankar namen, zbuditi med kmetiškim in med drugim prebivalstvom večje nasprotstvo in izigrati obči interes večjim kmetiškim posestnikom v prid.

To početje ni v splošni blagor, ni utemeljeno v razmerah, je politiško in demoralizira kmetiško prebivalstvo, zlasti pa kmetovalce, ker jih podžiga k brezvestnemu izkoriščanju sedanjih razmer.

Prav to ni! O teh stvareh bomo govorili še po vojni! O novem problemu, o milijardah!

Kako je naročati moko.

Kranjska dežela je navezana vseskozi na uvoz krušnega žita. Letos je trgovina z žitom in moko monopolizirana po državi in se je v to svrhu ustanovil Zavod za promet z žitom ob času vojne. Naloga in obenem izključna pravica tega Zavoda je, pokupiti razpoložljive množine žita po deželi sami, skrbeti za mletev ter dobavljati manjkajoče žito in moko; delo Zavoda je torej trgovsko.

Preskrba z moko je organizirana po okrajnih glavarstvih. Vsako okrajno glavarstvo napravi za svoj okraj skupni aprovizacijski načrt, razdeljen po občinah.

LISTEK.

Solun.

Že v balkanski vojni smo čuli nešteto krat ime pristanišča Solun v Egejskem morju. Ta izhod na morje bi rada imela iz trgovinskega interesa Avstrija, Srbija in Bolgarija sta se borili zanj v balkanski vojni, a končno so ga prisodili Grčiji, ki ga ima sedaj v svoji posesti. V sedanji svetovni vojni je pa Solun (Saloniki) važno pristanišče, v katerem je ententa izkrcavala vojne potrebščine za svoji zaveznici Srbijo in Črnogoro na Balkanu. V zadnjem času, ko sta osrednji državi pričeli ofenzivo proti Srbiji, pa ententaši, da pridejo preko Soluna Srbom na pomoč.

Solun se razprostira ob širokem morskem zalivu v polkrogu v ozadju višje in višje. Podoben je velikemu vrtu, v katerem tiči polno belih hiš in hišic s temnordečimi strehami. Tupatam se dvigajo minarete (stolpi) turških mošej in ob njih pinje in ciprese. Solun je naravnost slikovito mesto, bajne čarobe. Ob pristanišču stoji velik, širok, okrogel stolp, ki čuva mesto kakor velik zmaj. Imenujejo ga stolp krvi zaradi temne njegove minulosti. Postavili

so ga Benečani, hoteč s tem dokazati svojo oblast in moč ter pomorsko vlado v Levantu.

Spominov na srednji vek ima Solun le še malo. Moderni čas je tudi Solun vtisnil svoje lice. Le majhen del mesta ima še orientalski značaj. Toda ostanki iz 16. in tudi še iz 15. stoletja pričajo s svojimi ozkimi ulicami in starimi, skoro se podirajočimi hišicami, da je imel Solun živahno in burno preteklost. Komaj še stoji hišice v starem mestu z zamreženimi okni in z deskami krite iz starodavnih časov. Domala vse te stare stavbe imajo pomole, ki se malo ne dotikajo nasproti stoječih hiš. Prijeten utisk pa napravljajo drevesa po temnih in čarobnih uličicah ter razne okrasne rastline, ki kukajo iz posameznih duplin in odprtih po hišicah. Starinski vodnjaki z živahnim vrvenjem okolo in okolo nam prav živo kažejo sliko srednjeveškega življenja. Zlasti zabavno je pohajanje po teh delih mesta ob večeru. Razvije se namreč po cestah živahno, južno življenje, in po kavarnah in pivnicah za limonado nastane ob večernih urah še pred zahodom solca dušič vrisč. Utisk še poveča zmes najrazličnejših narodnosti balkanskih, ki takorekoč oživljajo ulice in vse koticke po starem mestu. Naj-

več je Grkov, Turkov in Židov. Največji odstotek prebivalstva štejejo Židi. Mesto ima okolo 190.000 prebivalcev. Ti solunski Židi, ki po večini opravljajo v Solunu že več stoletij trgovstvo, so potomci španskih Židov, ki so bili ob inkviziciji na Španskem od tam izgnani ter so našli zavetje v Turčiji. Imenujejo jih Sefardime. Židi imajo svojo govorico; govore namreč nekoliko pokvarjeni španski jezik iz 15. stoletja. V Solunu (Tesaloniku) so sicer imeli že za časa apostola Pavla židovsko občino, toda po številu večino (danes jih je tam okolo 80.000) so dobili Židi šele po naselitvi španskih Židov.

Solun so ustanovili Heleni (Grki) in je bil skoro dve tisočletji močna grška obrambna postojanka. Kraj so imenovali sprva Therma, in ni imel posebne važnosti do četrtega stoletja pred Kristusom. Dvignil se je šele za vladanja kralja Kassandra Macedonskega, ki ga je posebno negoval. Kakor vsi vladarji iz šole Aleksandra Velikega, je bil Kassandra ustanovljatelj mesta. Preuredil staro Thermo popolnoma ter jo imenoval v čast svoje soproge, sestre Aleksandra Velikega, Tesalonike. Drugo poročilo pa pravi o imenu mesta, da ga mu je dal Filip III., ko je premagal Tesalce. Spridlo svoje ugodne

Za vsako občino pa je dolžno sestaviti aprovizacijski načrt — najbolje razdeljeno po družinah — županstvo ali pa poseben aprovizacijski odsek. Za podlago služijo pri tem razne ministrske naredbe o uporabi moke, s katerimi se določa, da se smatra kot krušno žito: pšenica, soršica, rž in ajda. (Ječmen in oves se po ministrski naredbi ne sme mleti. Razen za seme si lahko vsak obdrži za krmo predpisano množino ovsa: t. j. 1 kg za enega konja na dan in ječmena en četrt od razpoložljive množine; ostali oves in ječmen se mora prodati Žitnemu zavodu.) Za hrano pa smejo porabiti lastniki kmetijskih obratov, t. j. kmetovalci, udje njihove družine in posli, katerim se daje prosta hrana, na dan po 400 gramov krušnega žita ali 320 gramov moke (pšenične, ržene ali ajdove); osebe, ki sicer niso zaposlene pri kmetijstvu, ki pa vendar opravljajo težka dela po 300 gramov, drugi ljudje pa po 200 gramov moke na dan. Na ta način se izračuna, koliko žita oziroma moke rabi občina za svojo prehrano; odšteje se od tega žita, ki so ga posamezni kmetovalci pridelali in si ga po zakonu smejo obdržati, in kar manjka, toliko moke se sme potem naročiti. Te podatke mora torej vsako županstvo, oziroma občinski aprovizacijski odbor poslati na okrajno glavarstvo, da isto sestavi aprovizacijski načrt za svoj okraj. Za enkrat so okrajna glavarstva sama sestavila provizorne aprovizacijske načrte, ki pa se bodo na podlagi podatkov, ki jih bo dalo popisovanje zalog z dne 15. t. m. po potrebi popravili.

Na podlagi omenjenih aprovizacijskih načrtov se nato naroča in deli moka. Moko naroča županstvo ali pa aprovizacijski odsek, ki lahko obstoja samo za eno občino ali pa za več občin skupaj. Naroča se moka pri okrajnem glavarstvu. Dobiva se moka deloma iz okrajnih mlinov, deloma iz kontraktnih mlinov, največ pa z Ogrske. Okrajni mlini so manjši mlini, ki meljejo vsak za svoj okraj in razpolagajo z dotično moko c. kr. okrajni glavarji. Večino moke prejme okrajno glavarstvo oziroma občina pri nas potem Žitnega zavoda iz kontraktnih mlinov in z Ogrske. Važno je pomeniti, da se mora obenem z naročilom tudi položiti denar za moko. Brez denarja ni moke; to velja zlasti za ogrsko moko, kjer preide od naročila do prejema moke približno en mesec. Če se

naroča ogrska moka, naj županstvo plača denar za en ali več celih vagonov pri svojem okrajnem glavarstvu; obenem pa naj županstvo o tem obvesti tudi podružnico Zavoda za promet z žitom, da se naročilo odda naprej na pristojno mesto. Svetovati je, da se vsaka občina preskrbi z moko vsaj tri mesece naprej, ker ob današnjih razmerah lahko nastanejo zapreke pri transportu na železnici in bi se utegnulo zgoditi, da ostane kaka občina za par tednov brez moke. Ko moka pride, je županstvo, oziroma aprovizacijski odsek po načrtu razdeli med prebivalstvo; njegova stvar je, če prejmejo posamezne družine moko neposredno od občine ali pa potom trgovcev; enako mora županstvo gledati, da občina z določeno moko izhaja za predpisano dobo. Pripomnimo še, da se ogrska moka po določenih cenah dostavlja občinam franco njih bližnja železniška postaja in prejmejo te voznino povrnjeno od Zavoda za promet z žitom na Dunaju, če pošljejo tja originalni vozni list. Železniško voznino za moko iz kranjskih kontraktnih mlinov pa plačajo občine.

Naredba o poslovanju rudarskih zadrug.

Državni zakonik in »Wiener Zeitung« objavljata cesarsko naredbo z dne 3. okt. 1915 glede poslovanja pri rudarskih zadrugah, ki so ustanovljene v zmislu zakona z dne 14. avgusta 1896. Vpliv vojnih razmer občuti tudi poslovanje pri teh zadrugah. Pri mnogih rudarskih zadrugah mine poslovalna doba izvoljenih odbornikov in treba bi bilo izvesti nove volitve. Cesarska naredba pa podaljšuje funkcijsko dobo voljenih funkcionarjev pri rudarskih zadrugah za čas, ki ga bo ob priliki določil minister za javna dela.

Dalje pooblašča naredba odbora obeh skupin, da izvolita za odbornike, ki ne morejo opravljati svoje funkcije, nadomestnike ter sklepata o stvareh, ki so sicer po postavi in pravilih pridržane skupnim zborom, v toliko, da se more vršiti redno poslovanje v skupini. Ti sklepi so pravomočni, dokler ne odredi minister drugače.

lege je postal Thessalonike kmalu med najbogatejšimi in najpomembnejšimi trgovinskimi mesti v oni pokrajini. Ko so leta 146. pred Kristusom Rimljani osvojili Macedonijo, je njih namestnik ustanovil tukaj svojo prestolnico; tvorila je obenem središče in glavno branišče vojne ceste Via Egnatia, ki je vedla za časa rimskega gospodstva od Dyrrhachiona (Drača) v Bizanc (Carigrad). Novi gospodarji iz Italije so se kazali v Izhodu povsod kot prijatelje in varih Helenov (Grkov), in zaradi tega so se tudi grška mesta nemoteno razvijala. To velja zlasti za Thessalonike. Marsikatera ponosna stavba iz starega veka je še pustila sled, dasi danes v Solunu ni več tistih starinskih znamenitosti, ki so ble še koncem 18. stoletja enako ohranjene kakor v Atenah. A še sedaj je v Solunu precej znamenitih stavb. Tam, kjer stoje danes vrata Varđarja (reke), je stal nekdanj slavolok cesarja Avgusta, in Afroditi tempel je sedaj turška mošeja Eski-Bšamu. Mlado kristjanstvo se je pričelo v Solunu prav kmalu, kakor dokazujejo obe pismi apostola Pavla, ki ju je pisal »Tesaloničanom«.

Rimljanski naseljenci so se v teku stoletij popolnoma izgubili in spojili z Grki, rimsko cesarstvo pa se je prelevilo v

bizantinsko državo. V tej novi grški državi je bil Solun glavni vir civilizacije in obenem tudi njena glavna obramba. Okolo in okolo je Solunu pretela nevarnost. S kopnega so pritiskali neprenehoma Bulgari na mesto in večkrat so se prikazale tudi roparske ladje azijskih Moslemov, prednikov Turkov. Solun se je pa kljub temu ohranil in z njim grštvo v Macedoniji. Šele v 13. stoletju je prenehala grška oblast v Macedoniji, toda njih nasledniki niso bili ne Slovani ne Turki, marveč zahodni Evropejci. Francoski in italijanski križarji so leta 1204. zasedli Carigrad. Sedaj se je polastil tudi Soluna mejni grof Bonifacij Monteferratski in nameraval napraviti iz Macedonije — francosko kraljestvo. To gospodstvo pa je trajalo le tri leta; padel je namreč novi kralj v bitki z Bulgari, ki niso marali francoskega gospodstva prav tako ne, kakor prej ne grškega. Toda že leta 1222. si je zopet osvojil Solun knez Teodoros Epirski ter si nadel bizantsko (carigradsko) cesarsko kruno. Solun je ostal njegova prestolnica še dalje, dokler so bili Francozi gospodarji v Carigradu. Tako je bilo staro mesto s svojo menjajočo zgodovino tudi dvajset let cesarska prestolnica. Pozneje se je združilo evropsko-grško ozemlje solun-

Britska rudarska zveza o vojni dolžnosti in miru.

Letna konferenca britske rudarske zveze se je vršila v Rottinghamu. Predsednik Robert Smillie je govoril v svojem otvoritvenem nagovoru ostro proti brambni dolžnosti. Propaganda za to je veljala zadnje mesece stotisoče funtov. Tisti, ki so dajali denar, niso nameravali le priskrbeti vojakov za vojsko, marveč so hoteli uvesti tudi v tovarnah prisilno delo. Rudniki in železnice so hotele uvesti na Angleškem nemški militarizem. Govornik je izjavil, da nima nihče pravice spravljati delavstva v službeno dolžnost, dokler ni imetje kapitala podržavljeno. Dalje je rekel, da se Anglija ne more toliko ponižati, da bi obravnavala o mirovni pogojih, dokler so Nemci na francoskih in flanderskih tleh. Smillie je dalje izvajal, da so se živila podražila za 40 odstotkov. Rudarji niso dosegli primernega zvišanja plač. Končno je poudarjal govornik, da je potreba ohraniti dobavo premoga vsaj v dosedanji množini. Ne samo mornarica in tovarne za municijo potrebujejo premog, marveč tudi siromaki, ki morajo sedaj drago plačevati premog. Vlada bi morala poskrbeti, da bi se premog razdelil med siromake.

Na Angleškem je taka navada, da predsednik označi v svojem otvoritvenem govoru programne točke dotične organizacije. Tako je storil tudi Smillie. Nam pa ni prav jasno, kako naj pride do miru, če govori samo Franciji in Flandriji. Ko je govoril v Karlovih varih o miru, se je povsem odločneje zavzemal za mir.

Svetovna vojna.

Skoro paralelno z ofenzivo na Francoskem in poizkusom nove ofenzive na ruskem bojišču so pričeli tudi Italijani tretjo izredno ljuto že teden dni trajajočo ofenzivo na soški fronti in deloma tudi ob koroški in tirolski meji.

Švicarski listi poročajo, da je Italija porabila za tretjo bitko ob Soči tudi one vojake, ki so jih izvežbali šele pred štirim tedni. Nameravan je bil velik udarec, o katerem so pisali že več tednov prej, in o katerem so trdili, da prinese po-

sko z nicejskim ozemljem v Aziji, a končno so dobili zopet Heleni (Grki) Carigrad ter tako znova osnovali grško cesarstvo v celem obsegu. Leta 1423. so si osvojili Solun Benečani. Toda tudi Benečani niso mogli obvarovati mesta pred polumesecem, ki je zmagovito prodiral v izhodni Evropi, in dne 29. marca leta 1430 so zasedli Solun Turki.

Turki so velike grške cerkve spremenili v mošeje, kakor na primer Hagia Zofija, ki je v umetniškem oziru še mnogo znamenitejša nego ona istega imena v Carigradu. Okrašena je s čudovitimi antičnimi mozaiki; mozaik v kupoli predstavlja vnebohod Kristusov. Solun je ostal tudi pod tolerantnim turškim gospodstvom imovito trgovinsko mesto z grškim značajem, katerega narodnostne razmere so se pa znatno spremenile, ko so se v 16. stoletju naselili v Solun iz Španske pregnani Židje. V balkanski vojni so Grki zopet dobili Solun; vkorakali so dne 10. novembra 1912, ko se je mesto vdalo dva dni prej prestolonasledniku Konstantinu.

Naročajte list „Delavec“.

poln preobrat v vojnem položaju. Švicarski listi računajo, da iznašajo italijanske izgube petino vseh armadnih zborov, ki so se udeležili te borbe.

»Tagesanzeiger« v Curihu poroča, da so Italijani pričeli tretjo ofenzivo le zaradi pritiska Angležev in Francozov, kajti, da bi Italijani mogli kdaj prodreti avstrijske glavne pozicije, smatrajo v Švici za popolnoma izključeno, ker dobro poznajo to ozemlje.

Italijani se zlasti prizadevajo, da bi si osvojili Gorico. Podgoro so napadli, ker Podgoro loči od Gorice še samo Soča. Toda poizkus se je izjalovil in s tem tudi prodiranje proti Gorici.

Glavni boji so se vršili za Dobrdoško planoto, goriško mostišče, tolminsko mostišče in ob Krnu. Ob velikih žrtvah so se morali Italijani umakniti. Pred enim samim regimentom je obležalo ob Dobrdoškem robu okolo 3000 laških mrličev. Italijanske izgube v sedANJI bitki mnogo presežajo izgube prejšnjih bitk. Boji so nekoliko ponehali. Ta bitka spominja na boje v Karpatih, kjer so tudi Rusi žrtvovali moštvo brez smisla in so končno opešali ter se jeli umikati.

Laški letalci mečejo večkrat bombe iz zrakoplovov in letal na Krasu in tudi v Trstu. Kot odgovor na to so poletela morsk letala dne 24. t. m. v Benetke, kamor so prispela ob 11. ponoči ter obmetavala razne objekte z bombami do 1. ponoči. Napravila so mnogo škode in zanetila ogenj na več krajih.

Ofenziva proti Srbiji se nadaljuje. V srbski vojski se bore žene in otroci z vojaki. Prodiranje se vrši razmeroma naglo. Köveszova armada, ki prodira južno Belgrada, je prišla s prvimi četami že nad 60 kilometrov daleč v notranjo Srbijo. Mačva je izpraznjena in zasedena. Pri Oršovi so zvezne čete prekoračile Donavo. Od tukaj je do bulgarske meje le 35 kilometrov. Fronta zveznih čet gre sedaj od Drine na zahodu pa do donavske ožine pri Oršovi. Ta fronta prodira v glavnem proti jugu. Na zahodni strani pri Višegradu, pa prodirajo čete iz Bosne proti izhodu.

Moskovski listi poročajo, da je Srbija jela pošiljati svoje vojaštvo na jako utrjeno črto Kraljevo-Priština, ki je zadnja in najvažnejša srbska obrambna črta. Nevarnost, da srbsko armado obkolijo, je precej velika. Srbi skušajo zato odcepiti ne glede na izgube armadnih delov, ki se vojujejo na severu. Iz Bara preskrbujejo Srbe z živili, orožjem in strelivom. Tudi Italijani najbrže izkrcajo ob priliki pomožno moštvo za Srbijo v Baru in v Črni gori. Pomoč pa pride najbrže prepozno.

S silno agilnostjo operirajo tudi Bulgari v Macedoniji. Odrezali so Staro Srbijo, zasedli vso srbsko Macedonijo, obkolili trdnjavo Pirot, zavzeli Skoplje ter imajo boje ob železnici, ki spaja Srbijo s Solunom. Skoplje je glavno mesto Macedonije. Bulgari prodirajo na jugoizhodu proti grški meji. Ob Donavi pa je zasedla Bojadjeva armada Mijajlovac in Zabukovac.

Ententa obljublja pomoč Srbiji. Toda pomoči ni. Baje so izkrcali v Solunu že 80.000 Angležev in Francozov, ki pa v Srbijo ne bodo mogli več, če ne prodro bulgarske fronte. Francozi obstreljujejo bulgarsko mesto Dedeagač ob Egejskem morju, Rusi pa ob Črnem morju Varno in Burgas.

Grčija in Rumunija sta še nevtralni. Grčija je celo naravnost odklonila ponudbe entente ter je mobilizirala. Vprašanje je, če bo dopuščala, da ententa še dalje iz-

krcava svoje vojaštvo v njenem pristanišču Solunu, ali pa se bo temu uprla. Skoro neverjetno je, da bi ji ententa dala take koncesije, ki bi jo spravile v boj zanjo. Rumunija čaka. Rumunski unionisti silno agitirajo za vojno. Filipescu in Take Joamescu se trudita, da bi strmoglavila vladu in pripravila tla za vojno. Toda tudi Rumunija je odklonila ponudbe entente in kralj Ferdinand je dal sporočiti bulgarskemu kralju, da ostane Rumunija toliko časa nevtralna, dokler se Bulgarija ne dotakne rumunskih interesov.

Ruska bojna črta ni mnogo spremenila svojega lica. Boji se vrše glavno v Voliniji, ob izhodni Gališki meji in na severu med Dvinskom in Rigo. Riga in Dvinsk se ne bosta mogla več dolgo ustavljati.

Posamezni ruski ofenzivni sunki so tupatam nekoliko spreminjali bojno črto, toda sedaj je odpor v Voliniji že popolnoma zlomljen.

Zlasti je pričakovati hudih bojev za Dvinsk in Rigo, tako napovedujejo ruski listi. Pri Rigi se vrši že ljut boj in je že v odločilnem štadiju, ker so nemške čete prišle tudi izhodno Rige do reke Dvinsk. Pristanišče Riga je s tem takorekoč obkoljeno.

Kakor so bile brezuspešne vse ofenzive na francoskem in belgijskem bojišču, tako se je zgodilo tudi z zadnjo ofenzivo. Okolo milijona Angležev, Francozov in Belgijcev so poslali v ogenj ter 2000 težkih in 3000 poljskih topov, pa se sunek proti nemški fronti ni posrečil. Mnogo žrtev je stal ta napad, ki je končno ponehal in zopet se vrše običajni boji kakor prej.

Domači pregled.

Aprovizacija. Aprovizacija je v sedanjem času najvažnejša družabna uredba. Država je uredila nekaj predpogojev, na podlagi katerih lahko potem občine ali v ta namen določeni odbori organizirajo aprovizacijo. Enako važna kakor aprovizacija je tudi za redno poslovanje organizacija aprovizacije. V tem pogledu je še povsod mnogo nedostatkov, zlasti pa v občinah, v katerih imajo oblast ljudje, ki nimajo zmisla za to socialno delo. Za aprovizacijo je treba najprej zadostnega kredita, potem nabava blaga in slednjič pametnega razdeljevanja oziroma oddajanja blaga. Aprovizacija mora preskrbovati vse blago, ki ga je mogoče dobiti, mora pa se tudi pobrigati za to, da ne kupijo posamezniki blago v svojih zalogah, drugi pa ničesar ne dobe; dolžnost aprovizacijskih korporacij je tudi nadzirati dobavitelje, ki neusmiljeno ravnaajo s siromašnejšimi sloji, jih smešijo, jim obljubujejo blago, a ga končno oddajo tistemu, ki pride z vozom ponje; tisti, ki pomalem kupujejo pa zopet ne dobe ničesar. Aprovizacijske uredbe same morajo biti dobro urejene. V Ljubljani imajo na primer navado, da mečejo cele pesti številke med občinstvo, ki se potem trga zanje kakor otroci pri igri. Blago se prodaja ob velikih gnečih in često mora posameznik čakati po dve ali tri ure, preden pride na vrsto. Pri aprovizaciji tudi ne sme biti protekcije. Za vse to je treba dobre organizacije, več ljudi, ki imajo čas in voljo, da se posvetijo podrobni izvedbi blagodejnih organizacij. Aprovizacija ni politika, aprovizacija ni peto kolo, marveč povsem potrebna uredba, ki jo zameta le človek, ki nima modernega duha in mu je blagor občinstva — deveta briga.

Sodrug Ivan Tokan poroča, da je bil ujet in se nahaja sedaj v Cerkesi, Kijevska gubernija, v ruskem ujetništvu, ter je zdrav.

Brambni ščit v železju. Zaradi mrzlega vremena se je prenesel brambni ščit v železju izpred magistrata v veliko dvorano Mestnega doma, kjer se odslej žebli na korist vojaških vdov in sirot zabijajo dalje dopoldne in popoldne. Mestne šole se zabijanja žebeljev udeležijo korporativno ter pridejo prihodnji teden posamezne šole pod vodstvom mestnega učiteljstva na vrsto.

Ministrska posvetovanja v Budimpešti. Dne 21. in 22. t. m. so bila v Budimpešti posvetovanja, katerih so se kot zastopniki avstrijske vlade udeležili ministrski predsednik grof Stürgkh ter ministri baron Heinold, baron Engel in dr. Zenker, kot zastopniki ogrske vlade pa ministrski predsednik grof Tisza in ministri Teleszky, Sandot in Ghillany. Razpravljalo se je o aprovizacijskih vprašanjih.

Posvetovanja v Budimpešti. O posvetovanjih avstrijskih in ogrskih ministrov v Budimpešti glede živil, se poroča, da se je doseglo popolno sporazumljenje in se bodo živila enotno razdelila. Poroča se tudi, da bo ogrska vlada rekvirirala vse žito ter fižol in lečo na Ogrskem.

Akcija za podpisovanje tretjega avstrijskega vojnega posojila se vrši v velikem obsegu. Umevno je, da bo to vojno posojilo izredno uspešno.

Ustreljen po prekem sodu. »Laibacher Zeitung« poroča: Ivan Kromar, kovač iz Radohe, okraj Novo mesto, je bil ustreljen po prekem sodu radi zločina motenja javnega miru po § 65. a. drž. zak.

Nesreča na kolodvoru v Zidanem mostu. Povožen je bil včeraj teden na kolodvoru na Zidanem mostu 28 let stari naddelavec južne železnice Alojzij Repin, doma istotam. Ko je šel čez tir blizu mimo nekega tam se nahajajočega vlaka, se je isti nepričakovano premaknil nazaj ter je imenovan zašel pod kolo, ki mu je strlo desno nogo in zlomilo levo. Desno nogo so mu morali v deželni bolnišnici pod kolonom amputirati, da ga rešijo.

Za deželnega šolskega nadzornika na Kranjskem je imenovan profesor in veroučitelj na ljubljanski realki dr. Mihael Opeka.

Feliks Stegnar. V 74. letu svoje starosti je umrl v Mariboru vpokojeni c. kr. učitelj Feliks Stegnar. Pokojnik je bil najprej c. kr. učitelj v Idriji, potem pa je prišel v tej lastnosti v Ljubljano.

Enotne maksimalne cene za klavno živino. Iz zanesljivega vira čujemo, da se v kratkem uvedejo enotne maksimalne cene za klavno živino za celo monarhijo.

Okoli Gorice trajajo še vedno siloviti topovski boji. Lahki so napovedali svoj vhod v Gorico na 25. t. m. in sicer »na vsak način«. Mi pa vemo, da se to ni zgodilo 25. t. m. in da se tudi nikdar ne zgodi, zato smo sedaj mirnejši nego kdaj prej. To jamči naš junaški zid živih teles ob Soči.

Obstreljevanje Sabotina, ki je trajalo zaporedoma nad 50 ur, je bilo tako divje, kakor ga nismo še doživeli. Vžgalo se je tudi grmičevje. Dva silovita napada, ki ju je včeraj podvzela laška pehota z ogromno premočjo, sta se popolnoma izjalovila.

Umetno draženje živih in potrebščin. Dunajsko policijsko ravnateljstvo je izsledilo, da gotovi ljudje skrivajo v skladiščih spediterjev vsakovrstne potrebščine in živila, da bi jih pozneje, če bi postale cene še višje, s toliko večjim dobičkom prodali. Policija je preiskala vsa skladišča dunajskih spediterjev in je med drugimi stvarmi našla tam: 438 bal usnja, 3095 zabojev mila, 4238 zabojev konden-

ziranega mleka, 857 vreč riža, 372 zabojev čokolade, 89 bal volne, 200 zabojev sira, 250 zabojev kunerola, 14 sodov olja, 488 zabojev rožin in še vse polno drugih stvari. Proti ljudem, ki so skrili ta živila in te potrebščine, se je uvedlo sodno postopanje.

Višek dobrodelnosti imenuje »Neue Freie Presse« uspeh zbirke vojne dobrodelnosti. Glasilo najbogatejših državljanov je zbralo namreč pet milijonov kron v vojne dobrodelne namene. Znesek je na videz velik, toda če primerjamo dohodke le petih mož iz te vrste, je to majhen znesek. Baron Alojz Rotšild ima na leto najmanj 14 milijonov kron, vitez Guttman 10 milijonov, Pavel vitez Schoeller 6 milijonov, baron Teodor Liebig 6 milijonov, Ludvik Lobmayr 3 milijone. Dohodki teh petih mož iznašajo 39 milijonov na leto. Če bi bili dali ti od svojih dohodkov 5 milijonov, bi jim še vedno ostalo 34 milijonov za lastno potrebo. Pri zbirki je pa udeleženi okroglo 100.000 oseb. Dobrodelnost je ob vojni važen faktor, ki zahteva čim več požrtvovalnosti, nesebične požrtvovalnosti.

Kdaj se konča vzdrževalna podpora. V novi izvršilni naredbi k zakonu o vzdrževalnosti svojcev vpoklicanih stoji: Najbolj bo zanimalo vprašanje, kdaj se bo splošno ustavilo državne vzdrževalne prispevke in podpore. Ministrska naredba pravi, da se bo to svoj čas naznanilo in tako je upati, da se bo te podpore dajalo cel čas vojne. Pa v gotovih slučajih se te podpore že lahko takoj ustavijo: 1. vzdrževalna podpora se ustavi, če invalid vsak mesec ne prinese predpisanega potrdila ali pa če vojaško poveljstvo izprevidi, da se zmožnost invalida za izvrševanje njegovega prejšnjega dela ali poklica ni zmanjšala vsaj za 20 odstotkov. — 2. Za vse podpirane osebe pa se državna vzdrževalna ali podpore ustavijo: a) če se pogrešani vrne in je spoznan za delazmožnega, b) če je dezertiral, c) če invalid postane zopet delazmožen, d) če postane tuj državljan, e) če je invalid obsojen radi zločina, f) če upravičeni niso več potrebni. Če invalid umrje ali če se vdova nanovo poroči, se mora za ostale upravičence podpora na novo preračunati.

Gradba porušenih vasi na severnem ogrskem. Uradno se je dognalo, da je bilo vsled vpada Rusov oškodovanih v severnoogrskih okrožjih: Homana, Szinna, Stropko in Mezölaborc 138 občin; skupna škoda na podrtih ali poškodovanih poslopih in drugem znaša 11.250.000 kron. Podrte vasi se znova građe deloma s pomočjo zasebne pomočne akcije, deloma z vladno podporo. Domovi, ki se zgrade z državnim denarjem, se deset let ne morejo ne prodati ne dati v najem ali zadolžiti in tudi ne razdeliti. Po desetih letih se državni prispevek vknjiži na prvo mesto ter bo iz izkupička v prvi vrsti vrniti vladni dano podporo.

Zavezniki zasedli v Rusiji 344.000 km². »Journal de Geneve« poroča: Rusi so v zadnjih bojih v Volhinji izgubili velike množine ameriškega streljiva, veliko strojnih pušk in topov. Armadno višje poveljstvo je zato strogo ukazalo, naj se brani vsak do skrajnosti. Rusko prodiranje v Volhinji je že ustavljeno. Ruske izgube so bile ogromne. Zavezniki so zasedli v Rusiji približno 344.000 km² zemlje.

Skupni grb avstro-ogrške monarhije. Monarhija dosedaj ni imela skupnega grba, znaki katere so rabili skupni uradi, zlasti pa armada in diplomatsko zastopstvo so imeli bolj avstrijski značaj in dvoglavni orel je reprezentiral tudi ogrske dežele. Sedaj dobi Ogrska svoj poseben enakopraven prostor v skupnem državnem simbolu. Ogrski državi je prepuščen po-

polnoma ravnopravni prostor in priznana ji je posebno odlikovanje s tem, da je postavljen grb Bosne in Hercegovine pod okrilje svetoštetfanske krone. Državno-pravna enakopravnost Ogrske je izvedena sedaj tudi v armadi in mornarici.

Svetovni pregled.

Vsak vojak dobi eno jabolko iz Amerike. Iz sadjerejcev in trgovcev s sadjem vseh delov Združenih držav sestavljeni komite se peča z opremo parnika, ki bo peljal jabolka v Evropo. »Westliche Post« poroča, da bo vsak vojak vojskujočih se držav v strelskih jarkih in bolnišnicah dobil po eno jabolko. Parnik bo odplul 19. oktobra in prišel v Evropo začetkom novembra. Vsa jabolka cenijo na 1.200.000 mark.

O bojih v Mačvi. Iz vojnega časnikarskega stana poročajo: Boji v Mačvi so bili nad vse srditi. Tu se boreče krilo Kövessove armade je moralo dobro napeti svoje sile, da zlomi trdovratni srbski odpor. Prodiranje se je vršilo v dveh skupinah: ena je pri Jarku forsirala Savo, druga je operirala ob izlivu Drine proti Parasnici. Tu je divjal boj zlasti ob cesti Ravnje-Crnabara, iz Jarka prodirajoče čete pa so se morale boriti v močvirjih reke Bitve z velikimi težkočami. Srbske utrdbe so bile jako močne. Cela Mačva je bila takorekoč ena sama podzemna trdnjava. Srbi so prepletli polja z jarki, okopi, žičnimi ovirami, skrili svojo artiljerijo za turšična skladišča, napravili med drevjem skrbno maskirane redute. Tudi naše čete so se zakopale v neposredni bližini sovražnika. Dan in noč je nato vršila naša težka artiljerija svoje uničevalno delo, marsikatera lična kmečka hišica se je razrušila, granate so drobile žito in buče ter uničevale srbske okope. V nedeljo 17. t. m. pa so naše čete izvršile generalni naskok. Od dveh strani so navalile naše čete in v krvavih bojih, ki so bili posebno ljuti pri Glučih, so se polastile ene mične vasice za drugo. Med tem je skupina, ki je prodirala od Drine sem, osvojila Crnobar, Radenković, Kanovopolje in prodrla ob železnici do Šabca, katerega osvojitve je kronala naš uspeh v Mačvi.

Zaklad srbske državne banke na Grškem. »Temps« javlja iz Aten: Arhiv in zaklad srbske Narodne banke, sta bila po naročilu iz Bitolja, ustavljena v Florini na Grškem, kjer se nahajata sedaj pod zaščito grškega vojaštva.

Kralj Peter odide v Črno goro. Angleško časopisje je mnenja, da kralju Petru ne bo preostalo ničesar, kakor oditi v Črno goro.

Šabac tretjič od naših čet zaseden. Mesto Šabac ob Savi, glavni kraj srbske Mačve, se nahaja sedaj že tretjič v naši posesti. Prvič so ga zasedle naše čete 14. avgusta 1914., pa so ga kmalu nato zopet opustile. Drugič smo se ga polastili 2. novembra 1914 za časa lanske velike ofenzive. Ostal je v naših rokah do decembra, ko so naši polki Srbijo zopet zapustili. Tretjič je bil Šabac zaseden, kakor poroča uradno poročilo, 20. oktobra 1915.

Pri Dedeagaču na bulgarski zemlji baje izkrcava ententa vojaštvo.

Obramba Grčije. Ententa je vedno bolj nasilna. Grozi in preti ter izkrcava vojaštvo na grškem ozemlju v Solunu, zaseda grške otoke ter že deloma blokira Grčijo. Grški princ Nikolaj je šel v Solun, ter opominjal vojake na dolžnost. Grčija je namreč zahtevala, da zapusti ententino vojaštvo Solun, in če ententa ne bo ustregla grški zahtevi, bo Grčija najbrže s silo nastopila proti izkrcavanju.

Obstreljevanje Dedeagača. »Agence telegraphique Bulgare« poroča: Glede obstreljevanja Dedeagača s strani angleških in francoskih ladij se je dosedaj konstatiralo, da je bilo ubitih nad 25 otrok in žensk. Velik del mesta je uničen, vsa poslopja in privatne hiše ob morskem obrežju so kup razvalin. Brutalno in nečloveško ravnanje združenih flot je vzbudilo največje ogorčenje.

Ententa in Balkan. »Journal des Débats« piše: Če ententa ne zadrži Avstro-Ogrske in Nemčije na potu v Carigrad, izgubi tudi vsako upanje spraviti na svojo stran Grško in Rumunsko. Grška pač ententi ne bo mogla dosti škodovati, a rumunska vlada bo najbrž prisiljena, se obrniti proti Rusiji in se polastiti Besarabije, ki bo tedaj edini njej dosegljivi plen. Vse sili entento, da napne v orijentu največje moči.

Stik avstrijske in bulgarske armade na Balkanu. Zvezna armada, ki prodira od Oršove ob Donavi v Srbijo, se je združila z armado generala Bojadjeva, ki prodira pri Knjaževcu in severno od Bulgarije v srbsko ozemlje. Boji za Knjaževac še trajajo.

Kdaj bi nastopila Rumunija. »Corriere della sera« javlja, da bi Rumunija samo tedaj nastopila, če jo ententa varuje pred bulgarskim napadom in pošlje 400.000 mož na Balkan. Sicer bi stvar bila za Rumunijo preveč nevarna. List pristavlja, da sta Francoska in Angleška te pogoje sprejeli.

Bulgari in Angleži. O vojni napovedi entente Bulgariji pišejo vladni »Narodni prava«: Vojna napoved od strani Angležev in Francozov ni napravila nobenega vtisa na Bulgare, ker so jo pričakovali in ker je Bulgarija zvezana z mogočnimi zmagovalci Avstrijci, Nemci in Turki. Vojna napoved Angleške pa prepričuje slehernega, da je ta država svetovnega roparstva k neštevilnim zločinom pridejala še enega. List navaja po času vse roparske vojne, ki jih je Angleška od 17. stoletja začela iz osvojevalnih namenov. — List nadaljuje: Tudi danes se Angleška ne bojuje za svobodo narodov, ampak vsled slavoohlepnosti. Namesto da bi pospeševala narodno zedinjenje vseh Bulgarov, je Angleška Bulgariji napovedala vojno in začela streljati na nezavarovano obal.

Zborovanje socialistov v Rimu. Vodstvo italijanske socialistične stranke je sklicalo na 27. in 28. oktobra veliko socialistično konferenco v Rim. Razpravljalo se bo o težkih gospodarskih razmerah države in o sklicanju parlamenta. Oklic za to konferenco so priobčili vsi socialistični listi z opombo, da hoče stranka uvesti velkopotezno akcijo proti vladi in zato pričakuje obilne udeležbe. Podpisali so oklic italijanski socialistični poslanci Mazzoni, Merloni, Modigliani, Morgari, Mussatti, Deampolini in Turata.

Tretja bitka ob Soči v zvezi z dogodki na Balkanu. Italijanska ofenziva na jugozapadni fronti je v najožji zvezi z dogodki na Balkanu. Ona predstavlja tako-rekoč sodelovanje Italije v borbi proti zmagonosni ofenzivi na Balkanu. Ostale države četverozeve niso bile zadovoljne s hladnim ponašanjem Italije napram krizi na Balkanu in francosko in angleško časopisje je očitalo Italiji, da jako slabo vrši svoje zavezniške dolžnosti, ker noče poslati svoje pomoči na Dardanele, ne na Francosko, ne v Srbijo, ampak hoče sodelovati samo pri blokadi bulgarskega obrežja. Italija ni hotela opustiti politike »svetega egoizma« in da dovolj osveti svoje zasluge za četverozevo, hoče pokazati, da veže s svojimi navali en milijon avstro-ogrskih čet, proti katerih vpadu mora ščititi tudi svojo lastno zemljo. In

tako Italija »pomaga« četverozvezi in sama sebi! Ne verjamemo pa, da so te pomoči posebno veseli v Parizu in Londonu.

Popolna svoboda govora v italijanskem parlamentu. Salandra je izjavil napram uredniku lista »Tribuna«, da bo vlada pustila v parlamentu, ki bo v kratkem sklican, popolno svobodo govora; sicer ve, da je pričakovati napadov, ali se jih ne boji in prebivalstvo jih bo znalo ceniti po vrednosti. Glede cenzure je rekel, da je ni mogoče odstraniti, da priznava njene napake in inkongruence, ki so pa neizogibne.

Lahi se veselijo ententinih neuspehov. Berliner »Lokalanzeiger« poroča: Čim bolj jeznost je nergljanje zavezniškega časopisja nad italijansko vojaško politiko, tim bolj očito poudarja laško časopisje, kakve velike zasluge ima laška vojna za zaveznike. Italijanski časnikarji plavajo v zadovoljnosti s Cadornovimi poročili in z znatno manjšim navdušenjem razpravljajo o vojnih činih entente, zlasti na Balkanu. Dopisnik »Secolo« se norčuje iz tragikomedije v Solunu. Vojaški kritik »Corriere della sera« prorokuje, da bo vsa francosko-angleška ekspedicija klavrno končala. Isti list zahteva: Če hočemo razpršiti skrbi balkanskih držav, tedaj morajo zavezniki predručati svoje pogodbe o Carigradu. Rusija se mora žrtvovati in se enkrat za vselej odpovedati temu cilju svoje politike. Samo tako bi se dalo položaj na Balkanu temeljito izpremeniti. — »Stampa« se posebno veseli, da ententa ni imela sreče na Grškem, kajti grški odgovor je rešil laško vlado iz velike zadrege.

Smrtna obsodba v Švici. Za Švico pripravljajo nov kazenski zakon. Odsek, ki ga sestavlja, je s 16 proti 6 glasovi sklenil, da obsodbe na smrt ne uvede.

Nemška križarka potopljena. Wolff poroča: Veliko križarko »Prinz Adalbert« je z dvema streloma potopil nek sovražni podmorski čoln pri Libavi. Žal, da se je mogel rešiti le mal del posadke.

Potopljen francoski transportni parnik. 1900 alžirskih strelcev utonilo. Kapitan grškega parnika »Patris« poroča, da je sprejel 8. t. m. ponoči pomočni klic francoskega transportnega parnika »Lambin Haver«. Parnik je torpediral nek nemški podmorski čoln in se potaplja kakih 100 morskih milj južno od Malte z nad 2000 alžirskimi strelci. Ko se je bil parnik »Patris« pripeljal na kraj nesreče, se je bil že parnik potopil z vsemi vojaki, le 90 mož, ki so pa večinoma bili ranjeni, je še mogel rešiti. »Samblin Haver« je vozil v Mudros.

Francoska duhovščina v vojni. Kako hrabro se morajo boriti francoski duhovniki za svojo domovino, se spozna iz poročila lucernskega »Vaterlanda«, ki piše, da je na francoski fronti padlo že 3500 duhovnikov in 2300 bogoslovcev.

Ministrska kriza na Francoskem. Vivianijevo ministrstvo je pred padcem. Svoja mesta obdržita le socialistiška ministra in Millerand (vojni); nastopila bo koalicijska vlada, v kateri bosta Clemenceau in Caillaux. Caillaux je odločno za mir, tudi Clemenceau je treznejši politik.

Generalisim Joffre o sklepu miru. Generalisim Joffre se je izjavil: Če bi se sedaj sklenil mir, bi bilo to hudodelstvo, storjeno na naših naslednikih. Tak mir bi bil le premirje za pripravljanje vsakega naroda na prihodnjo vojno. Francoski narod je preveč inteligenten, da bi se dal varati. Ne borimo se proti narodu naše vrste, ampak proti narodu, ki je pijan hrepenenja po imperijalističnem nadgospodstvu, proti narodu, ki misli, da za manjše narode ni več prostora na svetu. V tej vojni se mora odločiti, če je v Evropi še

mogoča svobodna individualna Evropa. Zdaj si ali izvojujemo pravico, živeti demokratično in svobodno, ali pa izročimo Evropo nadgospodstvu imperijalistične misli. To ve francoski narod. Naj traja vojna kakor dolgo hoče, izvojevali jo bomo, dokler ne izvojujemo pravice, zavojevati našim otrokom za dedščino mir.

Razburjenje v Albaniji narašča. V severni Albaniji so zasedli Črnogorci in Srbi več krajev. Črnogorci gospodarijo v Skadru, Srbi pa v Elbassanu, Tirani in Dibri. S pomočjo Srbov je raztegnil tudi Esad Paša na več mest svojo oblast. Preti vstaja. Albanci sedaj pričakujejo, da jih avstrijske in bulgarske čete osvobodijo.

Veliki nemiri v Rusiji. V Stockholmu dohaja zopet veliko poročil o težkih nemirih v celi Rusiji. V petrograjski državni tiskarni so našli prepovedane oklice, ki so jih zaplenili. V Petrogradu so obesili radi veleizdaje več oseb.

Keir Hardiesov naslednik. Neodvisna delavska stranka na Angleškem je izvolila soglasno za kandidata v parlament namesto umrlega Keir Hardiesa za volilni okraj Merthyr sodruga Smillie. Kandidatura je silno vznemirila liberalce. Liberalci so izjavili, da bi upoštevali »Burgfriede« v sedanji vojni le tedaj, če bi izjavil, da bo podpiral brezpogojno vojno politiko vlade. Liberalci pravijo, da je žalitev inteligence, če bi se zahtevalo, da voli takega delavskega kandidata. Ta izživajoči nastop liberalcev utegne mnogo pripomoči, da zmaga pri volitvi sodrug Smillie.

Irska preti z revolucijo, če se uvede na Angleškem brambna dolžnost.

Ministrska kriza na Angleškem. Na Angleškem odstopi celo ministrstvo, če odstopi Grey.

Vojaške službe se boje. »Daily Mail« poroča, da za vojaško zmožni neoženjeni Angleži ne dobe več potnih listov, ker se je iskazalo, da jih je odšlo že jako mnogo v Združene države severo-ameriške ali v Avstralijo, samo da bi jim ne bilo treba služiti pri vojakah.

Anglija in zaveznice. Parlamentarni poročevalec lista »Daily Chronicle« javlja, da bodo denarne podpore Anglije njenim zaveznicam do 31. marca 1916 najbrže presegle vsoto 900 milijonov funtov (= 2160 milijonov kron).

Ameriška nota Angleški. »Exchange Telegraph Company« poroča 24. iz Washingtona: Ameriška nota Angleški o blokadi nemških pristanišč in zaplenitvi ameriškega blaga proglašuje kraljeve angleške naredbe po mednarodnem pravu za nezakonite in neveljavne. Razun tega pa te naredbe ne postopajo proti vsem deželam enako, kajti Škandinavija sme v Nemčijo uvažati, Amerika pa ne. Nota poudarja, da blokada, če dejansko ni izvedena, nevtralec ne veže. Nota taji, da povečani ameriški izvoz dokazuje, da gredo pošiljatve v Nemčijo in da mora eksporter dokazati, da to ni res. Kočno nota vztraja pri tem, da imajo nevtralcji vedno pravico uvažati v Nemčijo tako blago, ki ni konterbanda in odločno zahteva svobodo morja.

Iz rudarskih zadrug.

Št. 75/915.

ZAPISNIK

seje krajevnega delavskega odbora rudarske zadrug v Idriji, ki se je vršila dne 17. oktobra 1915 ob 8. zjutraj v prostorih rudarskega društva.

Navzoči so bili: Tomaž Brus, kot načelnik; Tomaž Filipič, Anton Trpin, Bernard Jazbar, Jakob Kogej, Alojzij Uršič, Franc Peternel, Ivan Čar, Anton Krušna.

Ker je bilo zadosti odbornikov navzočih, je načelnik sejo otvoril in povedal naslednji

dnevni red:

- I. Aprovizacija rudniških delavcev.
- II. Slučajnosti.

K prvi točki poroča predsednik sledeče: Ker je v Idriji pomanjkanje živil med delavstvom postalo neznosno, je krajevni delavski odbor sklenil napraviti naslednje korake: Dne 27. septembra t. l. je odbor osebno predložil »Spomenico« ministrstvu za javna dela po predsedniku Tomažu Brusu ter odborniku Ivanu Kogejju in županu mesta Idrije Ivanu Štravsu pod vodstvom državnega poslanca Zelingerja glede dobave živil in draginjskih doklad, h gospodu sekijskemu načelniku Homanu, in se je v tem oziru obljubilo, da se gotovo tej želji ustreže.

Do danes na to še ni odgovora; deputacija pa, katere so se udeležili predsednik T. Brus, Bernard Jazbar in Anton Trpin osebno pri c. kr. rudniškem ravnateljstvu, pri predstojnikovem namestniku, g. svetniku Pirnatu, na dan 15. oktobra in ta je povabil odbor v rudniško zborovalnico dne 16. t. m. ob 3. popoldne. Navzoči so bili g. svetnik Mohor Pirnat, žgalniški svetnik Slavik, oficijal Dobiš in šest odbornikov krajevnega delavskega odbora.

G. svetnik Pirnat kot namestnik predstojnika je izjavil, da je rudniško ravnateljstvo storilo vse potrebne korake glede dobave moke, poslalo se je že vnaprej 60.000 kron denarja, toda ker do danes moke še ni, se je brzojavilo ponjo že večkrat, sedaj je upanje, da pride v kratkem. Nekaj moke dobivamo iz valjčnega mlina Podroteja.

Za prvo silo se izda le idrijskim družinjskim rudarjem po 2 kg moke na osebo na dan 19. t. m. Čim se bo dobila moka, se bo oddala pa druga moka kolikor je predpisane, zunanjim delavcem se bo dalo po 3 kg na osebo in drugo pa naj zahteva vsak pri svoji občini.

Dalje poroča svetnik Pirnat glede kurjave. Drva bo okolo 800 metrov, ki se bodo oddale rudarjem, čim bodo odmerjene, in sicer prvič le onim, ki jih vedno jemljejo, kar jih ostane, jih dobijo drugi,

Varujte se

ponaredbi!

ki niso „Florian“ in zdravju ne koristijo:

**Kdor vživa,
Zabi težav;
Daneš vesel je,
Jutri bo zdrav!**

**Naslov za naročila: „FLORIAN“,
Ljubljana.**

Postavno varovano.

in pa pozneje; ko bodo zopet drva v zalogi.

Glede premoga, ki ga je občina naročila osem vagonov, pravi svetnik, da bo tudi podpiral, da se premog dobi in da bo za prvo potrebo delavstvo s kurjavo preskrbljeno.

Predsednik priporoča ravnateljstvu, naj se potruži kolikor mogoče, da se bodo posebno živila redno dobivala ter se zahvali za poročilo.

(Poročilo se vzame na znanje).

K drugi točki poroča načelnik, da zahtevajo rudarji v Spodnji Idriji, naj župan skliče takoj sejo občinskega odbora, da se izvoli aprovizacijski odbor, v katerega naj se izvolijo tudi štiri osebe izmed delavstva, druge iz odbora, ki mu bo naloga, skrbeti za potrebno dobavo živil za spodnje idrijsko prebivalstvo in vodi tudi čisto kontrolo nad aprovizacijo. Predlagani so v ta odbor Jakob Kogej, Tomaž Filipič, Ivan Čar in Matevž Sinkovec. (Sprejeto soglasno).

Dalje poroča načelnik, da mu je naročil odbor bratovske skladnice, naj se naprosi slav. c. kr. rudniško ravnateljstvo, naj se vsota za slanino, ki je bila pred vojno določena na 1600 K, zdaj pa na 4000 K, poviša na 8000 K. Razlogi k temu so prvič, da velja slanina na Ogrskem že nad 7 K kilogram in drugič, da morajo

rudarji po večini vsi nabavljati slanino pri bratovski skladnici, ker je na trgu sploh ni dobiti. (Sprejeto).

Ker se nihče več ni oglasil k besedi, je predsednik ob 1/4 10. sejo zaključil.

Načelnik: T. Brus. Zapis.: T. Filipič.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Sodrug, naročite žepni koledar za delavce in prometne nameščence, ki izide v kratkem. Cena v platno vezanem izvodu, 1 K, po pošti 10 vinarjev več. Naroča se pri upravi „Delavca“ in pri zaupnikih.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Rohida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmat. ul. št. 3, prtilič.
Dr. Beck Emil očesne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4, prtiliče
Dr. B. Ipavic	10.—12. dop.		Mestni trg.
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/I.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne.

S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Vozna kolesa. Pisalni stroji Adler.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,

Breg šte. 20.